rence vršile skupno s šmarskim okrajem, letos pa se vrše za vsak okraj zase. Pri celjski konferenci se bodo poleg drugih točk dnevnega reda reševala nastopna vprašanja: 1. Kako se naj goje telesne vaje v ljudski šoli? 2. Določitev normalnih zvezkov, ki se imajo uvesti na posameznih kategorijah ljudske šole. 3. Kako je mladino praktično navajati k varčnosti?

Goriške vesti.

—g— **Pravico javnosti** je dobila za razrede I. do III. za tekoče šolsko leto 1910. dekliška šola šolskih sester Notre Dame v Gorici.

—g— **Nečuven škandal!** Sramoto za sramoto si nakapajo slovenski klerikalci. Glasovanje za laško univerzo v Trstu v goriškem deželnem zboru, glasovanje za Nemca proti naprednemu Slovencu v kranjski trgovsko-obrtni zbornici, omogočenje nastavitve nemškutarskega nadučitelja za slovenski kraj v kranjskem deželnem šolskem svetu itd. itd., kdo bi vam vse to mogel našteti! Izdajalska politika slovenskih klerikalcev gre svojo pot. Kar pa je storil goriški klerikalni dež. poslanec in dež. odbornik, deželnosodni svetnik in dr. Gregorčičev politični hlapec, dr. Stepančič, to pa presega vse meje. Dne 20. pret. m. je zborovala v Gorici laška „Lega“. In dr. Stepančič si je menda mislil: če smo si z laškimi liberalci v deželnem zboru tako svoji, bom menda tudi na njihovo zborovanje smel. In šel je. Slovenec na zborovanje najbolj zagrizenih Lahov. A izkupil jo je — in zasluženo! Z „vsiljivcem“ in „ščavo“ so ga vrgli iz dvorane. Kajpak: liberalnim Lahom so slovenski klerikalci dobrodošel privesek samo v deželnem zboru. Sramota za olikanega Slovenca, ki si gre nakopat tako narodno grdobijo! In ta dr. Stepančič je baje predsednik „Slovenske čitalnice“ v Gorici!

—g— **Roditeljski večer v Štanjelu na goriškem Krasu.** Dne 20. februarja popoldne je bil roditeljski večer pri nas. Došlo je očetov in mater čez 100. Tov. Grahli Ivan je govoril o pokvarjeni domači vzgoji in tov. Ličarjeva Franjica o materi kot vzgojiteljici. Starši so s pozornostjo in pritrjevanjem poslušali govornika in izrazili željo, naj se zopet priredi tak večer v prihodnje ter se zadovoljni razšli. Oba govora sta trajala blizu poldrugo uro.

—g— **Popravek.** V zadnjem dopisu iz Komna je treba popraviti, da je dr. Rinaldini c. kr. okrajni sodnik (ne zdravnik).

—g— **Grahovo ob Bači.** K vsoti 200 K, ki jo je sklenilo plačati „Tolminsko učiteljsko društvo“ družbi sv. Cirila in Metoda za obrambni sklad, so poleg že objavljenih prispevali sledeči: Frančišek Bogataj 3 K, Albert Ivančič 2 K, Vilma Bogataj 3 K, Fani Stres 3 K, Josip Rakovšček 3 K, Katica Brezavšček 2 K, Ljudmila Gerželj 3 K, Marija Pleško 2 K, Ivan Matelič 3 K, Julij Kogoj 2 K, Jožef Močnik 3 K, Berta Pavliček 2 K, Anton Miklavič 3 K in Jevšček Gizela 5 K. — Do sedaj je nabranih 89 K 70 h, katero vsoto je darovalo 32 članov. Ako bi se odzvali tudi izostali člani, ki jih je nad polovica, bi imeli že vso potrebno vsoto. Prosim!

Denarničar.

Istrske vesti.

—i— **S prosveto k svobodi!** Približala se je doba, ko bo treba osnovati v našem narodu v Istri čim več ljudskih knjižnic. Ali z druge strani opažamo z ozirom na stroške, ki so združeni z osnovanjem poedine ljudske knjižnice, da bo za sedaj uspešneje delovanje, ako se osnuje potovalna ljudska knjižnica. Zato namerava akademično ferialno društvo „Istra“ poleg ljudskih knjižnic v poedinih krajih urediti potovalno knjižnico. Za osnovanjem in delovanjem ljudskih knjižnic bi moglo največ storiti naše dično učiteljstvo ter se nadejamo, da bo tudi ono vsestransko podpiralo to našo namero. Ob vprašanju potovalnih knjižnic sprejema seveda podpisano društvo rado vsak svet in vsako pomoč, ker tu se more vsakdo pridružiti, kdor je voljan delati na narodnem polju. Koliko nahajamo odziva v naši javnosti, kažejo sledeči prispevki: Dr. Gj. Červar 50 K. Občina Kastav 20 K. Dr. I. Poščić. I. Matejčić po 10 K. J. Kuhar, J. Miran, A. Priskić, M. Vahtar, L. Tomašić, P. Tomašić, N. Fiamin po 5 K. M. Stanger, V. Emin-Car, M. Tomašić, Dr. A. Grgurina, Dr. E. Perčić, Dr. A. Mandič, Dr. J. Landr po 3 K. Dr. J. Pečarević, Ed. Baša, A. Ujčić, A. Trtanj, V. Tomašić, J. Ferlan, Jak. Šlosar, Oskar Stanger, E. Baćić, Fr. Ambrožić, M. Trinajstić, J. Medanić, N. Krmpotić Dr. A. Kraljić, Josip Stanger, Ivo Grgurina, Stj. Vlodišković po 2 K. Vsem darovateljem se najtopleje zahvaljuje — Hrv.-slov. akad. fer. društvo „Istra“.

Tržaške vesti.

—t— **Na državnih nemških šolah** v Trstu so še vedno stare razmere, tudi tozadevna interpelacija dež. posl. dr Rybaŕa ni imela zaželjenih posledic. Ni dolgo temu, ko je v nekem razredu dekliške meščanske šole na Piazza Lipsia neka učiteljica ženskih ročnih del nahrulila slovenske učenke, ki so med sabo govorile v svojem materinem jeziku, da se tu ne sme govoriti slovenski, ampak le nemški ali laški; kdor pa hoče slovenski govoriti, ta naj gre v Ljubljano! — Na ravno tisti šoli uči slovenščino neka gospa Polh, ki je sicer rojena Slovenka, a se čuti sedaj menda hčer Germanije. V slovenski uri zmerja učenke v nemškem jeziku, uči pa tako zanimivo, da je v začetku drugega semestra tekočega šolskega leta več deklic izostalo, ker se pač pri učiteljici, ki svojih učenk ne more okregati v tistem jeziku, ki bi ga jih morala učiti, ne more pričakovati posebnih uspehov v učenju tega jezika. Hčerke deželnega poslanca Pertota, ki gotovo tudi nekaj umejo o pouku materinega jezika, so tudi zapustile ta predmet. Nu, tega pa menda ne bo nihče trdil, da so storile to zaradi tega, ker so se v šoli preveč slovenščine naučile; ampak, ker se je bilo bati, da bi po takem pouku v slovenščini še nazadovale v znanju tega jezika. Vprašamo samo to: Koliko časa bo še trajalo to pedagoško šušmarstvo, koliko časa bo vodja Stolz še imel moč, da podrejeno mu učiteljstvo podpira v zanemarjanju našega jezika?! Ali res ni nobene metle na namestništvu, ki bi to prevzetno gospodo spravila v red? Čakamo odgovora!

—t— **Odsek za ljudska predavanja** izvrstno izpolnuje svojo nalogo. Predavanja se vrše v mestu in okolici, in na stotine vedo željnega občinstva jih obiskuje. Tako je prav!

Splošni vestnik.

Slovanski in nemški učitelji za izboljšanje svojega gmotnega položaja. Te dni so se vršile na Dunaju konference med zastopniki nemškega in slovanskega učiteljstva glede korakov, ki bi jih bilo treba napraviti, da se izboljša gmotni položaj avstrijskega učiteljstva. Na teh posvetovanjih so se zedinili za zahtevo, naj se učiteljske plače urede tako, da bodo odgovarjale plačam državnih uradnikov v zadnjih štirih činovnih razredih. Glede prispevkov države k sanaciji deželnih financ so bila mnenja učiteljstva različna. Nemški učitelji so se zavzemali za resolucijo, naj država prevzame 50 odstotkov vseh deželnih šolskih bremen, dočim so se Slovani izrekli za to, naj država prevzame samo 50 odstodkov učiteljskih plač. Končno se je doseglo tudi v tem vprašanju soglasje. Zastopniki slovanskega učiteljstva so namreč izjavili, da se bo tudi slovanska učiteljska zveza pridružila zahtevi nemškega učiteljstva. Pripominjamo, da šteje „Deutsch-österreichischer Lehrerbund“ 20.000, „Zveza slovanskih učiteljev“ pa 25.000 članov. Zastopniki teh učiteljskih organizacij se bodo obrnili s svojimi zahtevami na vlado in na posamne parlamentarne stranke.

Slovanski gospodarski kongres v Ljubljani. Dne 13. in 14. avgusta t. l. se vrši v Ljubljani slovanski gospodarski kongres.

Popravek. V razpisu c. kr. mestnega šolskega sveta v Ljubljani z dne 11. svečana 1910 se mora glasiti rok za vlaganje prošenj namesto do 31. marca 1910 pravilno do 15. marca 1910.

Splošni katoliški ženski shod se vrši od 27. marca do 2. aprila t. l. na Dunaju.

V. J. Havliček a bratr v Poděbradech (Češko), slavnoznani leta 1887 založeni izvozni dom modnega in platnenega blaga, pošilja na zahtevo novo sestavljeno zbirko novosti, spomladnih in letnih, modnega blaga in sukna za dame in gospode, blaga za kostume, obleke in bluze, najboljšega zefira, priznano najboljšega platna, opreme za neveste, najizvrstnejih damastov, raznih tkanin, namiznih in kavinih garnitur, brisač, robcev itd. Priporočamo to reelno in solidno češko podjetje najtopleje učiteljstvu. Pri sklicevanju na naš list pošilja vzorce brezplačno.

Popravek. V članek „O možitvi tržaških učiteljic“ se je urinilo nekaj smisel motečih napak. Popravilo je takole: Tov. Sabadniova je izjavila: Res je, da je mnogo učiteljic med nami — in med njimi morda tudi ona sama — ki bi ne hotele in drugih, ki bi ne mogle dalje služiti v slučaju možitve itd. — Tretja točka resolucije g. Gregoričeve se mora glasiti: Ako pa slavni magistrat iz enega ali drugega uzroka preferira odpraviti celibat, naj ga le odpravi in le onim učiteljicam, ki bi ne hotele ali ne mogle dalje služiti, naj bi se nakazalo in izplačevalo v mesečnih obrokih določeno odškodnino, kar bi ne bila sicer penzija, ali vendar nekaj podobnega.

Razgled po šolskem svetu.

— **Hrvaška tehnika v Zagrebu.** Hrvaški rodoljub dr. Juraj Žerjavić je daroval 200.000 K za ustanovitev hrvaške tehnike v Zagrebu. To je dalo povod, da so merodajni krogi jeli resno proučevati to vprašanje, in kakor javljajo sedaj hrvaški listi, je stvar že v toliko dozorela, da se hrvaška tehnika otvori že meseca decembra t. l. Ta tehnika bo tudi velikega pomena za Slovence, ker bodo izpiti, položeni na hrvaški tehniki, veljali tudi v Avstriji.

— **Reaktivirana** bodeta zagrebška vseučiliška profesorja Manojlović in dr. Šurmin, ki ju je Rauch odstavil.

— **Srbska akademija** v Belgradu je izbrala na svojem občnem zboru dne 16. pr. m. profesorja dr. Karla Štreklja na graški univerzi svojim rednim članom.

— **Gospa Curie,** soproga znamenitega, nedavno umrlega francoskega kemika in sama profesorica na pariški univerzi, je napravila desetino miligrama folonija, snovi, ki več tisočkrat redkejša od radija. Folonij je jako radioaktiven, bolj nego radij, zato bo tudi v zdravstvu igral veliko ulogo.

Raznoterosti.

× **Šola za krotenje zverí.** Pariški institut za zoološko psihologijo, ki je podpiran od mesta, je prišel do interesantnega sklepa. Hoče namreč odpreti špecialno šolo za krotenje zverine. Učiteljske sile bodo sestavljene večjidel iz učenjakov, pa tudi iz bivših krotilcev iz cirkusov in menažerij. Misli se na to, da bi se roparske živali kakor leve, tigre, leoparde, hijene, medvede itd. krotilo samo potom psihologičnega vplivanja. Na krotenju naj bi izostala vsaka zunanja sila in menijo, da se more tudi na ta način priti do povoljnih rezultatov. Zveri bodo transportirane iz poleg ležečega zoološkega vrta v zgoraj omenjeno šolsko poslopje, kjer se prične že dlje časa nameravana psihologična dresura. Pričakuje se z veliko radovednostjo uspehov potom take metode.

Kako so večkrat veliki ljudje raztreseni. Znanih je prav mnogo primerov, kako so bili večkrat veliki ljudje, genialni po svojih delih, raztreseni. Italijanski učenjak Lombroso pripoveduje, da se pri velikih učenjakih in genialnih ljudeh vobče poraja neka majhna duševna bolezen (amnezija) in navaja za to nekaj primer. Da kdo namesto, da bi potrosil papir s peskom, ga polije s črnilom, — to je navadna stvar. Taka pozabljivost je premajhna, da bi koga nazvali zaradi tega za učenjaka. Znana je tudi zgodba o profesorju, ki je mimo obzidanega vrta prišel do železnih ograjastih vrat in tamkaj gledal skozi ključavnico na vrt, ker je mislil že prej, da v obzidan vrt ne bo moč gledati drugače nego skozi ključavnico. Slavni Newton je nekoč, kakor izpričuje Breveto, začel si tlačiti pipo s prstom svoje nečakinje, ki je ravno sedla zraven njega. Učeni Rele je razlagal svoje ideje na dolgo in široko, ali je vselej na koncu pristavil: „Toda to je moja skrivnost, ki je ne odkrijem nikomur.“ Nekoč je tolmačil svoj eksperiment z besedami: „Ali vidite, gospoda, ta kotel na oglju? Ako bi le za trenutek nehal mešati, pa bi se zgodila eksplozija, da bi mi vsi odleteli v zrak.“ In pri vsem tem je pozabil na mešanje in res se je zgodila nevarna eksplozija. V globoke misli zatopljen sloviti Amper ni opazil, da mu je ušel konj, ki ga je on vodil za uzdo. Vladika Mister je imel navado, da je vselej, kadar je šel z doma, pripel na vrata listek: „Gospodarja ni doma.“ Nekoč se je vrnil, prečital na vratih, da gospodarja ni doma in rekel: „No, zdaj moram pa še tega čakati“ in stal je pred vrati, dokler ni dočakal svoje lastne vrnitve. Zopet neki veliki matematik pa je začel na zadnji del voza pisati neko formulo, pri čemer so voz odpeljali, on pa je tekel za njim, dokler ni dovršil formule. O nekem botaniku govore (pa to bo najbrž pretirano), da je nekoč, ko se je imel odpeljati, posadil svojega lepega konja na sedež v kočiji, sam se je pa vpregel in vlekel voz. Treba bi bilo še, da bi bil pri prvi gostilni, — da bi bila stvar bolj verjetna — šel gospod profesor v hlev, konj pa v sobo.

× **Povest o dveh ženah iz porušene Mesine.** Pri velikem predlanskem potresu v Mesini je srečno ušel smrti meščan Scaringi, dočim so podrtine zasipale njegovo mlado ženo. Scaringi je nekaj časa objokoval njeno smrt, a se je brzo potolažil in se iznova oženil s krasnim dekletom iz nanovo rojene Mesine. Te dni pa potrka na Scaringijeva vrata tuja, čedno oblečena ženska. Ko je Scaringi odprl vrata mu pade okrog vrata njegova prejšnja — žena. Ruski junaški mornarji so nesrečnico brez Scaringijevega znanja rešili izpod razvalin in jo odpeljali na Rusko v bolnišnico, kjer je polagoma popolnoma ozdravila. Scaringi, ki je tako naglo pozabil na svojo bivšo — živo ženko, bo imel sedaj precej sitnosti.

× **Starec na smrtni postelji morilec.** V Remesu na Francoskem se je zgodila nedavno velika tragedija. Bogati posestnik Taugard, 70 letni starec, je ležal že več tednov na smrtni postelji. Popoldne usodnega dne je zdravnik sporočil domačinom, da bolnik ne bo doživel prihodnjega jutra. Pri bolniku je ostala sama služkinja Marija Girard. Hipoma pa se je bolnik v postelji zravnal, oči so mu bliskale in začel je kričati: „V sobi je maček, moram ga ustreliti!“ Služkinji se je za hip posrečilo pomiriti bolnika, toda kmalu nato se je zaslišal iz bolnikove sobe strel. Hlapec je tekel v sobo ter zagledal bolnika stati na postelji s puško v roki, dočim je služkinja ležala v svoji krvi na tleh. Hlapec je hotel priskočiti služkinji na pomoč, toda bolnik je zavpil: „Ne bližaj se, sicer streljam!“ Hlapec je zbežal ter naznanil stvar domačinom. Med tem se je bolnik zaklenil ter se postavil s puško k oknu, grozeč vsakemu, ki bi hotel priti v sobo, da ga ustreli. Zbralo se je mnogo ljudi pred hišo. Županu se je posrečilo, da je udrl s policijo v sobo ter razorožil bolnika. Spravili so ga v posteljo, a kmalu nato je umrl. Služkinja je umrla med prenosom v bolnišnico.

× **Črnci v Ameriki.** V Severni Ameriki je 10 milijonov črncev in ti posedujejo glasom najnovejih statističnih podatkov 490 mil. dolarjev, 400.000 črncev ima lastne hiše, 44 je bankirjev, 7690 delavcev, 4000 natakarjev, 444 brivcev, 13 hotelirjev in le malo jih pripada akademičnim krogom. 56 odstotkov jih zna pisati in čitati.

× **Parlament v cerkvi.** Neki angleški poslanec — znan kot govornik — je šel v cerkev, sedel v stol in zaspal. Gotovo je sanjal o kaki debati v angleškem parlamentu, ker je kar hipno vstal in zavpil: „Dvomim, da smo sklepčni, in zahtevam, da se prešteje navzoče;“ Ali so gledali duhovnik in verniki! Njegov predlog je seveda propadel.

× **Plače delavcev na Japonskem** so jako nizke. Srednje plače v tvornicah bombaža v tokijski pokrajini znašajo n. pr. 74 stotink za moške in 70 stot. za ženske. V drugih pokrajinah ni plača večja nego 50 stot. za moške in 30 stot. za ženske. V Osaki je srednja plača 55 in 30 stot.

Listnica uredništva.

F. S. v L.: Prihodnjič. — Na Kras: Danes teden gotovo! — Na Štajersko: Prihodnjič. — D.: kako si to mislite o disciplinarnem zakonu? To je v prvi vrsti naloga deželnih zborov. Izjavite se natančneje! — Drugo danes teden. Pozdrav!

Pa kaj se to pravi, 52—8
Če trebuh boli?
Pri pametni glavi:

zavžij!

Krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost liter K 2·40
Kabinetna kakovost . . 4·80
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

52—5

Lak za šolske table
črn in medel
: Olje proti prahu :
priznano najboljše prodaja
Adolf Hauptmann
v Ljubljani.
Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.
Zahtevajte cenike! 52—2